

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

**LIETUVOS
AUKŠČIAUSIOJO TEISMO**

PRAKTIKOS APŽVALGA

2025 m. sausis

PARENGTA

LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO
TEISĖS TYRIMŲ GRUPĖS

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT) procesinių sprendimų santraukos, parengtos informavimo tikslu. Oficialius sprendimų tekstus galite rasti [Teisės akty registre](#) arba [Lietuvos teismų informacinės sistemos \(LITEKO\) viešojo sprendimų paieškoje](#).

TURINYS

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS	5
ANK 29 straipsnio taikymas ir ANK 567, 569 straipsnių, 636 straipsnio 4 dalies nuostatų laikymasis	5
<i>Dėl procesinių pažeidimų, sprendžiant administracinio poveikio priemonės – turto konfiskavimo – taikymo klausimą</i>	5
ANK 610 straipsnio taikymas	6
<i>Dėl administracinio nusižengimo bylos atnaujinimo, esant įvykdytam administraciniam nurodymui</i>	6
II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS	7
1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas	7
BK 28 straipsnio 2 ir 3 dalių taikymas	7
<i>Dėl gynybos peiliu, patyrus didelį išgąstį</i>	7
BK 37 straipsnio, 166 straipsnio 1 dalies taikymas	8
<i>Dėl nepagrįsto nusikalstamos veikos pripažinimo mažareikšme</i>	8
BK 146 straipsnio 2 dalies ir 294 straipsnio 2 dalies, 29 straipsnio taikymas	9
<i>Dėl teisėto sulaikymo ribų peržengimo</i>	9
BK 176 straipsnio 1 dalies taikymas	10
<i>Dėl priešastinio ryšio</i>	10
BK 178 straipsnio 1 dalies taikymas	11
<i>Dėl „CityBee“ automobilių vagystės, neturint tikslo juos pasisavinti</i>	11
BK 229 straipsnio taikymas	12
<i>Dėl policijos pareigūno panaudotos fizinės prievartos proporcingumo</i>	12
BK 281¹ straipsnio 1 dalies taikymas	15
<i>Dėl vairuotojo vengimo pasitikrinti neblaivumą, kai jam buvo nustatyti neblaivumo požymiai</i> 15	
BK 295 straipsnio taikymas	16
<i>Dėl specialios technikos kaip BK 295 straipsnio dalyko</i>	16
2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis	17
BPK 80 straipsnio 1 punkto nuostatų laikymasis	17
<i>Dėl teisės tylėti ir neduoti parodymų prieš save</i>	17
BPK 109, 115 straipsnių nuostatų laikymasis	18

<i>Dėl civilinio ieškinio</i>	18
III. CIVILINĖS BYLOS	20
Bendrosios nuostatos	20
<i>Dėl trečiojo asmens teisės pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį</i>	20
Asmenys	21
<i>Dėl asociacijos teisės pašalinti savo narius</i>	21
Sandoriai	22
<i>Dėl restitucijos būdo pakeitimo teismo iniciatyva</i>	22
Sutarčių teisė	24
<i>Dėl elektros gamybos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų ketinimų protokolo sudarymo</i>	24
Civilinė atsakomybė	26
<i>Dėl valstybės pareigos atlyginti neturtinę žalą neužtikrinus sulaikytam asmeniui tinkamo maitinimo ir dėl per ilgą baudžiamąjį procesą trukmės</i>	26
Civilinio proceso teisė	27
<i>Dėl atsisakymo paskirti teismo psichiatrinę ekspertizę</i>	27
<i>Dėl įrodinėjimo pareigos paskirstymo, sprendžiant dėl kompensacijos už bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės sumažėjimą</i>	28
Vykdomo procesas	30
<i>Dėl bendraturčio (sutuoktinio) turto, kuris jam priklauso bendrosios jungtinės nuosavybės teise, dalies nustatymo vykdymo procese</i>	30
<i>Dėl areštuoto turto pardavimo skolininko pasiūlytam pirkėjui</i>	31
Civilinio turto konfiskavimas	32
<i>Dėl įrodinėjimo dalyko ir įrodinėjimo pareigos paskirstymo bylose dėl civilinio turto konfiskavimo</i>	32

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

ANK 29 straipsnio taikymas ir ANK 567, 569 straipsnių, 636 straipsnio 4 dalies nuostatų laikymasis

Dėl procesinių pažeidimų, sprendžiant administracinio poveikio priemonės – turto konfiskavimo – taikymo klausimą

Šioje atnaujintoje administracinio nusižengimo byloje asmuo buvo patrauktas administracinėn atsakomybėn pagal ANK 247 straipsnio 13 dalį ir ANK 505 straipsnio 1 dalį, jam paskirta bauda ir administracinio poveikio priemonė – kroviniinio automobilio konfiskavimas. Bylą nagrinėję apylinkės ir apygardos teismai priėmė skirtingus sprendimus dėl asmens atsakomybės pagal ANK 247 straipsnio 13 dalį ir kroviniinio automobilio konfiskavimo. Administracinėn atsakomybėn patraukto asmens atstovė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prašė panaikinti apygardos teismo nutarties dalį, kuria palikta galioti institucijos nutarimo dalis paskirti asmeniui administracinio poveikio priemonę – kroviniinio automobilio konfiskavimą, ir palikti galioti apylinkės teismo nutarimo dalį, kuria šis automobilis grąžintas jo savininkui.

Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad viso bylos tyrimo ir nagrinėjimo metu buvo keliamas tiek kroviniinio automobilio (ne)tapatumo kroviniiniam automobiliui, su kuriuo į tą patį sklypą buvo atvežtos nepavojingos (žaliosios) atliekos, klausimas, tiek ir poėmio metu paimto automobilio nuosavybės klausimas. Byloje nustatyta, kad atliekant patikrinimą buvo užfiksuoti du administracinėn atsakomybėn patraukto asmens atvykimai į žemės sklypą automobiliais, kurie vizualiai skiriasi, nors ir yra pažymėti tuo pačiu valstybinio numerio ženklu. Patikrinimo akte, kuris buvo surašytas atliekant kroviniinio automobilio poėmį, nurodyta, kad, preliminariais duomenimis, transporto priemonė priklauso kitam asmeniui. Apylinkės teismas konstatavo, kad byloje pasitvirtino administracinėn atsakomybėn patraukto asmens nurodytos aplinkybės, jog nepavojingos (žaliosios) atliekos įvykio metu buvo atvežtos ne poėmio metu paimta transporto priemone, o kroviniiniu automobiliu, kuris buvo apžiūrėtas bylą nagrinėjant teisme, ir kad ši aplinkybė nebuvo tinkamai nustatyta konfiskuojant poėmio metu paimtą transporto priemonę. Apylinkės teismas padarė išvadą, kad byloje nėra neginčijamai nustatyti visi būtinieji ANK 247 straipsnio 13 dalyje įtvirtinto administracinio nusižengimo sudėties požymiai, dėl to, panaikinus skundžiamo institucijos nutarimo dalį dėl nubaudoimo pagal šį straipsnį, išnyksta teisinis pagrindas konfiskuoti skundžiamame nutarime nurodytą transporto priemonę, ir kroviniinį automobilį grąžino jo savininkui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad apygardos teismas

visų pirmiau aptartų bylos aplinkybių tinkamai nevertino ir dėl jų, tikrindamas institucijos nutarimo dalies taikyti administracinio poveikio priemonę – turto konfiskavimą – teisėtumą ir pagrįstumą, savo nutartyje nepasisakė. Taigi teismas taip iš esmės pažeidė ANK 567, 569 straipsniuose įtvirtintus reikalavimus, taip pat nesilaikė ANK 636 straipsnio 4 dalyje nustatytų procesinio sprendimo turiniui keliamų reikalavimų. Visa tai sutrukdė teismui priimti teisėtą ir pagrįstą procesinį sprendimą dėl ANK 29 straipsnio nuostatų taikymo. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad tik nustatęs, kuria transporto priemone buvo padarytas ANK 247 straipsnio 13 dalyje nurodytas pažeidimas, kam ta transporto priemonė realiai priklauso, teismas privalo motyvuotai nuspręsti, ar tinkamai buvo taikytos ANK 29 straipsnio nuostatos, taip pat pagrįsti administracinio poveikio priemonės taikymo proporcingumą.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas apygardos teismo nutartį panaikino ir perdavė administracinio nusižengimo bylą nagrinėti apygardos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 30 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-2-594/2025

ANK 610 straipsnio taikymas

Dėl administracinio nusižengimo bylos atnaujinimo, esant įvykdytam administraciniam nurodymui

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą padavė administracinė atsakomybėn patraukto asmens, įvykdžiusio administracinį nurodymą ir sumokėjusio už padarytą administracinį nusižengimą paskirtą baudą, atstovas.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad administraciniai nurodymai vykdomi savo noru ir yra neskundžiami. Esant įvykdytam administraciniam nurodymui, bylos atnaujinimas galimas tik išimtiniais atvejais, kai tokia proceso baigtis iš esmės prieštarauja teisingumo tikslams ir kai yra akivaizdus poreikis taisyti susidariusią padėtį, pvz., kai administracinis nurodymas surašytas dėl veikos, kuri apskritai nesudaro administracinio nusižengimo sudėties, arba kai per klaidą nurodyta sumokėti didesnę baudą, nei priklauso, ir pan. Aptariamam atveju Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad pareiškėjas nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių išvadą, jog įvykęs procesas ir administracinė atsakomybėn patraukto asmens nubaudimas iš esmės prieštarauja teisingumo tikslams ir yra būtina taisyti susidariusią padėtį.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija institucijos surašytą administracinio nusižengimo protokolą su administraciniu nurodymu paliko nepakeistą, o pareiškėjo prašymą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 7 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-8-788/2024

II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas

BK 28 straipsnio 2 ir 3 dalių taikymas

Dėl gynybos peiliu, patyrus didelį išgąstį

Šioje baudžiamojoje byloje prokuroras ir nukentėjusiųjų atstovė kasaciniais skundais ginčijo apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad kaltinamasis atėmė nukentėjusiojo gyvybę neperžengdamas būtinosios ginties ribų, nes jis gynėsi apimtas išgąščio.

Kasacinio teismo vertinimu, nors apeliacinės instancijos teismas nepateikė motyvų, pagrindžiančių, kad išgąstis buvo didelis (BK 28 straipsnio 3 dalis), ir vartojo tik išgąščio sąvoką, tačiau tai neleidžia teigti, kad byloje buvo netinkamai pritaikytas baudžiamasis įstatymas. Išvada, kad kaltinamojo patirtas išgąstis atitinka BK 28 straipsnio 3 dalyje nurodytos aplinkybės prasmę, logiškai išplaukė iš byloje nustatytų faktų: nukentėjusysis sistemingai persekiojo kaltinamąjį dėl pastarojo santykių su nukentėjusiojo buvusiu drauge; šis persekiojimas pasižymėjo dideliu intensyvumu ir pavojingumu ir, teisėjų kolegijos nuomone, galėjo būti vertinamas kaip žmogaus terorizavimas. Tokioje situacijoje tai, kad kaltinamasis pradėjo ruošti galimo užpuolimo atšėmimui ir tam įsigijo sulankstomą peilį ir dujų balionėlį, patvirtino, o ne paneigė (kaip teigė kasatoriai) apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad tiek iki užpuolimo, tiek užpuolimo metu jis patyrė pagrįstą išgąstį.

Kasacinis teismas nesutiko su nukentėjusiųjų atstovės kasacinio skundo argumentu, kad, apeliacinės instancijos teismui kilus abejonių dėl kaltinamojo būklės įvykio metu, turėjo būti skiriama psichologinė-psichiatrinė ekspertizė. Šiuo atveju bylos aplinkybės buvo pakankamai aiškios ir nekėlė abejonių, kad nukentėjusiojo veiksmai tiek prieš įvykį, tiek įvykio metu kaltinamajam kėlė pagrįstą baimę dėl savo gyvybės ir sveikatos. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad besiginančiojo didelis išgąstis ir sumišimas neturėtų būti tapatinami su afektinio sutrikimo psichikos būkle, todėl šioms aplinkybėms nustatyti psichologinis-psichiatrinis tyrimas nėra būtinas.

Kita vertus, kasacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad apeliacinės instancijos teismas, nors ir konstatavęs gynybos teisėtumą tik didelio išgąščio pagrindu (BK 28 straipsnio 3 dalis), vis dėlto pripažino pagrįsta pirmosios instancijos teismo išvadą, jog kaltinamojo gynyba peiliu aiškiai neatitiko kėsinimosi pobūdžio ir pavojingumo. Teisėjų kolegijos vertinimu, abu teismai tokios išvados nepagrindė įtikinamais argumentais. Atsižvelgdamas į nukentėjusiojo asmenybės pavojingumą, jo anksčiau atliktus sistemingo persekiojimo veiksmus, draugo su lazda artėjimą iš paskos ir nelygų jėgų santykį, taip pat ir tai, kad mirtinas dūris peiliu nebuvo tiksliai apskaičiuotas ir buvo spontaniškos gynybos rezultatas, kasacinis teismas konstatavo, kad teismų pateikti argumentai, jog gynyba aiškiai neatitiko kėsinimosi pobūdžio ir pavojingumo, neatitinka įstatyme įtvirtintos būtinosios ginties koncepcijos. Kaltinamasis turėjo pagrindą bijoti, kad prieš jį bus panaudotas būtent tokio pobūdžio smurtas, kurio metu jis gali būti nužudytas ar sunkiai sužalotas. Todėl tai, kad jis pasirinko gintis turimu peiliu, kurį įsigijo bijodamas galimo nukentėjusiojo užpuolimo, šiuo atveju nerodė aiškios tokios gynybos neatitikties kėsinimosi pobūdžiui ir pavojingumui. Toks konstatavimas, teisėjų kolegijos nuomone, ne visai atitinka apeliacinės instancijos teismo vertinimą, tačiau nelemia būtinumo keisti šio teismo priimtą nutartį, kuria būtinosios ginties ribų peržengimas paneigtas kitokiu pagrindu.

Taigi kasacinis teismas prokuroro ir nukentėjusiųjų atstovės kasacinius skundus atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-37-788/2025

BK 37 straipsnio, 166 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl nepagrįsto nusikalstamos veikos pripažinimo mažareikšme

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje prokuroras kasaciniame skunde teigė, kad apeliacinės instancijos teismas, kaltininko padarytą BK 166 straipsnio 1 dalyje nurodytą nusikalstamą veiką pripažindamas mažareikšme ir jį atleisdamas nuo baudžiamosios atsakomybės, netinkamai pritaikė BK 37 straipsnio nuostatas.

Teisėjų kolegija nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas, pripažindamas kaltininko padarytą nusikaltimą mažareikšmiu, nevertino tos aplinkybės, kad jis nukentėjusiosios privačius susirašinėjimus stebėjo ilgą laikotarpį, jungimaisi prie nukentėjusiosios asmeninės paskyros buvo daugkartiniai. Apeliacinės instancijos teismas, motyvuodamas kaltininko veiksmų nepavojingumą, nurodė, kad jis nukentėjusiosios privataus pobūdžio susirašinėjimus stebėjo, fiksavo susirūpinęs vaikų saugumu, tačiau kasacinis teismas atkreipė dėmesį į byloje nustatytas faktines aplinkybes, jog

kaltininkas nukentėjusiosios žinutes pateikė ne tik valstybinėms institucijoms, bet ir nukentėjusiosios pažįstamiems (draugei, giminaitei), o tai rodo, jog jis, kaip pats teigė, ne tik siekė apsaugoti vaikus, bet ir turėjo asmeninių interesų, t. y. diskredituoti nukentėjusiąją ir pakenkti jos reputacijai prieš kitus asmenis.

Įvertinusi byloje nustatytas aplinkybes (pažeistą įstatymo saugomą vertybę – privataus žmonių bendravimo viešojo ryšio priemonėmis tvarką ir slaptumą, ilgą veikos laikotarpį – vienerius metus, daugkartinius prisijungimus prie nukentėjusiosios paskyros, tiesioginę tyčią, motyvą – sąmoningą siekį pakenkti nukentėjusiajai ir menkinti jos reputaciją ir orumą, kilusias neigiamas pasekmes ir jai priteistą neturtinės žalos atlyginimą neigiamiems išgyvenimams konstatuoti), teisėjų kolegija nusprendė, kad kaltininko veiksmai negalėjo būti vertinami kaip mažareikšmiai, todėl jis apeliacinės instancijos teismo buvo nepagrįstai atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės dėl nusikaltimo mažareikšmiškumo.

Taigi kasacinis teismas apygardos teismo nuosprendį panaikino ir paliko galioti apylinkės teismo nuosprendį be pakeitimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-52-1214/2025

BK 146 straipsnio 2 dalies ir 294 straipsnio 2 dalies, 29 straipsnio taikymas

Dėl teisėto sulaikymo ribų peržengimo

Šioje baudžiamojoje byloje nuteistojo gynėjas ir asmuo, kuriam baudžiamoji byla nutraukta, kasaciniais skundais ginčijo BK 146 straipsnio 2 dalies ir 294 straipsnio 2 dalies taikymą, motyvuodami tuo, kad abiejų instancijų teismai padarė bylos aplinkybių neatitinkančias išvadas, kvalifikuodami kaltininkų veiksmus, kadangi jie, būdami įsitikinę ir sąžiningai klysdami, jog sulaiko viešbučio darbuotojos piniginę pavogusį asmenį, nevykdė jokios tikros ar tariamos teisės prieš nukentėjusįjį, taip pat neturėjo tyčios pažeisti nukentėjusiojo teisių, neteisėtai apriboti jo laisvę.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad teismai teisingai nustatė bylos aplinkybes ir padarė jas atitinkančias išvadas, jog nuteistasis ir atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės asmuo, įtardami nukentėjusįjį vagyste (savo įtarimą grįsdami subjektyviu jo išvaizdos panašumo vertinimu), tyčia (t. y. suprasdami savo veiksmų neteisėtumą), nesilaikydami įstatyme nustatytos tvarkos, savavališkai vykdė tariamą savo teisę, naudodami pakankamai intensyvią fizinę smurtą ir prievartą (suduodami smūgius, užlauždami rankas), atėmė jam laisvę – prievarta atvedė nukentėjusįjį į viešbučio patalpas, neleido iš jų pasišalinti, apribojo galimybę susisiekti su artimaisiais (taip apribojo

galimybę laisvai judėti erdvėje, pasirinkti buvimo vietą, elgesio būdą), agresyviais veiksmais sukurdami bauginančią aplinką, sukeldami nukentėjusiajam nesaugumo jausmą ir naudodami fizinį smurtą, vertė prisipažinti dėl vagystės, tokiais veiksmais padarė didelę žalą nukentėjusio asmens ir laisvės neliečiamumo teisėms. Šiais veiksmais kaltininkai, nors ir sąžiningai klysdami dėl nusikaltimą galimai įvykdžiusio asmens tapatybės, akivaizdžiai peržengė teisėto sulaikymo ribas. Kasacinis teismas pažymėjo ir tai, kad prieš sulaikomą asmenį buvo neteisėtai vartojamas intensyvus fizinis smurtas iki ir po pranešimo policijos įstaigai apie sulaikymą. Teisėjų kolegijos vertinimu, bylos aplinkybės parodė, kad kaltininkai vengė aiškintis tikrąsias įvykio aplinkybes, kartu suvokė savo atliktų veiksmų neteisėtumą ir buvo abejingi savo veiksmų padariniams (nukentėjusiajam sukeltiems neigiamiems išgyvenimams, fiziniams nepatogumams, sveikatos būklės pablogėjimui). Taigi teismų nustatytos bylos aplinkybės paneigė kasatorių argumentus, kad kaltininkų tyčia buvo nukreipta tik į asmens, kurį įtarė padarius nusikalstamą veiką, sulaikymą.

Dėl kasatorių argumento, kad apžvelgiamoje byloje buvo visos sąlygos taikyti BK 29 straipsnio nuostatas, kasacinis teismas nurodė, kad sulaikomas nukentėjusysis nesipriešino ir jokiais veiksmais nebandė išvengti sulaikymo. Tyčinis smurto panaudojimas prieš nukentėjusįjį ir jo laisvės suvaržymas buvo pertekliniai ir neproporcingi kaltininkų deklaruojamam tikslui – sulaikyti nusikalstamą veiką padariusį asmenį; be to, tokie tyčiniai nusikalstami veiksmai buvo atlikti, siekiant įbauginti nukentėjusįjį ir priversti prisipažinti įvykdžius vagystę. Dėl to teisėjų kolegijos nusprendė, kad byloje nebuvo pagrindo taikyti BK 29 straipsnio nuostatas.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, kasacinis teismas nuteistojo gynėjo ir asmens, kuriam baudžiamoji byla nutraukta, kasacinius skundus atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-21-495/2025

BK 176 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl priežastinio ryšio

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje prokuroras kasaciniu skundu nesutiko su apeliacinės instancijos teismo nuosprendžiu, kuriuo asmuo buvo pripažintas nekaltu ir išteisintas dėl jam pareikšto kaltinimo dėl darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimo; dėl šio pažeidimo įvyko nelaimingas atsitikimas ir jis sukėlė sunkius padarinius kitam žmogui (BK 176 straipsnio 1 dalis).

Kasacinis teismas, pritardamas apeliacinės instancijos teismo išvadoms, konstatavo, kad šioje byloje asmens, atsakingo už saugos ir sveikatos darbe reikalavimų įgyvendinimą organizuojant

rąstų krovimo darbus, kaltinimas pagal BK 176 straipsnį buvo grindžiamas bendro pobūdžio darbdavio pareiga sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, o ne konkrečiais įrodymais, patvirtinančiais, kad būtent jo padaryta veika (neveikimas) buvo būtina sąlyga nelaimingam atsitikimui darbe kilti. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad taikant baudžiamąją atsakomybę pagal BK 176 straipsnio 1 dalį, be padarytų konkrečių darbų saugos teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo, pirmiausia turi būti konstatuota, kad šie pažeidimai buvo būtina sunkių padarinių kilimo sąlyga. Iš aptariamoje byloje nustatytų aplinkybių kasacinis teismas padarė išvadą, kad nelaimingas atsitikimas įvyko ne dėl to, kad nukentėjęs miško krovos vadybininkas nežinojo, kaip saugiai dirbti, o dėl to, kad krano operatorius, nesilaikydamas esminio darbų saugos reikalavimo, neįsitikinęs, kad pavojingoje zonoje (šalia miškavežio) nėra nukentėjusiojo, nutarė kranu išimti iš miškavežio sulūžusį rąstą, nors prieš tai buvo informavęs nukentėjusįjį, kad krovimo darbus yra baigęs. Jokių kitų tiesioginių nelaimingo įvykio priežasčių byloje nenustatyta.

Taigi teisėjų kolegija prokuroro kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-31-788/2025

BK 178 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl „CityBee“ automobilių vagystės, neturint tikslo juos pasisavinti

Aptariamoje baudžiamojoje byloje nuteistasis kasaciniame skunde teigė, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai jo veiksmuose nustatė visus vagystės sudėties požymius, nes byloje nebuvo įrodyta, kad jis turėjo tyčią kaltinimuose nurodytus automobilius pasisavinti, iš to turėti finansinės naudos.

Kasacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pirmą kartą šią bylą kasacine tvarka išnagrinėjusi teisėjų kolegija, nepaneigdama kasacinės instancijos teismo išaiškinimų dėl laikino pasinaudojimo svetimu turtu teisinio vertinimo ir būtinumo nustatyti tyčią, nukreiptą į turto užvaldymą, siekiant patraukti asmenį atsakomybėn pagal BK 178 straipsnį, išaiškino, kad tais atvejais, kai svetimą turtą (pvz., automobilį), norėdamas juo pasinaudoti ir neturėdamas tikslo pasisavinti, tačiau būdamas abejingas jo likimui (gali jį išmesti, atiduoti, palikti bet kur ir pan.), be turto savininko sutikimo ar jam nežinant užvaldo asmuo, kurio su turto savininku nesieja jokie šeimos, darbo, sutartiniai ar panašūs santykiai, ir tarp jų nėra (nebuvo) nusistovėjusi praktika, leidžianti naudotis svetimu turtu savininkui sutikus, tokia veika paprastai kvalifikuotina kaip vagystė. Apeliacinės instancijos teismas, atlikęs byloje įrodymų tyrimą ir ištaisęs Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nustatytus pirmą kartą bylą

apeliacine tvarka nagrinėjusio teismo pažeidimus, nusprendė, kad nuteistasis neturėjo jokių tikrų ar tariamų teisių į automobilius, kuriais nusprendė pasinaudoti, jo su trumpalaikės automobilių nuomos paslaugas teikiančia bendrove nesiejo nuomos teisiniai santykiai, todėl automobiliai, kuriais buvo pasinaudota (ketinama pasinaudoti), jam buvo svetimas turtas. Jau vien tokie nustatyti nuteistojo veiksmai galėtų būti vertinami kaip atitinkantys BK 178 straipsnio 1 dalyje nustatyto nusikaltimo požymius. Tačiau apeliacinės instancijos teismas nustatė ir tai, kad nuteistasis į visus be išimties automobilius pateko jėga – išdauždamas automobilių stiklus, dėl to automobilių savininkui buvo padaryta žala. Du iš automobilių, į kuriuos buvo įsibrauta jėga, kuriuos pavyko užvesti ir su kuriais buvo važinėjama (vienu iš jų buvo nuvažiuota į kitą miestą), manant, kad persekioja policijos pareigūnai, išsigandus buvo palikti atrakinti, išdaužtais stiklais visai kitose vietose, nei jie buvo paimti, t. y. nuteistasis automobilių negrąžino į jų paėmimo vietas, savininko neinformavo apie jų palikimo vietas, o tiesiog paliko juos likimo valiai. Tokios byloje nustatytos aplinkybės, kaip konstatavo apeliacinės instancijos teismas, patvirtino, kad nuteistasis, braudamasis į automobilius, siekė juos bent tam tikrą laikotarpį naudoti kaip savus ir suvokė, jog dėl tokio jo elgesio „CityBee“ automobilio savininkas (valdytojas) neteks savo turto ir atitinkamu laikotarpiu negalės jo išnuomoti kitiems. Kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs šias byloje nustatytas aplinkybes, taip pat laikotarpį, kuriuo įvyko byloje nagrinėti įvykiai, padarė pagrįstą išvadą, jog nuteistojo veiksmai atitinka visus svetimo turto pagrobimo (vagystės) sudėties požymius.

Taigi teisėjų kolegija nuteistojo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-2-1073/2025

BK 229 straipsnio taikymas

Dėl policijos pareigūno panaudotos fizinės prievartos proporcingumo

Šioje baudžiamojoje byloje pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai padarė išvadą, kad policijos pareigūnas, atlikdamas tarnybines pareigas ir į sulaikymo kamerą veddamas į policijos komisariatą dėl smurto artimoje aplinkoje pristatytą asmenį, šias pareigas atliko netinkamai, veikdamas neatsargiai (nusikalstamai nerūpestingai) padarė didelę fizinę ir neturtinę žalą nukentėjusiajam, taip pat didelę neturtinę žalą valstybei ir Lietuvos policijai, kai, norėdamas atlikti detalią sulaikytojo apžiūrą ir kratą, panaudojo prieš sulaikytąjį perteklinę fizinę prievartą. Nuteistojo gynėjas kasaciniame skunde ginčijo abiejų instancijų teismų sprendimą nuteisti jo ginamąjį pagal BK 229 straipsnį ir 139 straipsnio 1 dalį. Vienas pagrindinių kasatoriaus argumentų buvo tai, kad

byloje netinkamai nustatytas nusikaltimo, nurodyto BK 229 straipsnyje, objektyvusis sudėties požymis – veika (netinkamas pareigų atlikimas), nes teismai nuteistojo veiksmus vertino atsietai nuo policijos veiklą reglamentuojančio Lietuvos Respublikos policijos įstatymo ir neįvertino teisiškai reikšmingų bylai aplinkybių.

Kasacinis teismas nurodė, kad visais atvejais tarnybos pareigų neatlikimas arba netinkamas atlikimas – tai nevykdymas pareigos, kuri priklauso valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens kompetencijai. Darydamas nusikalstamą veiką, nurodytą BK 229 straipsnyje, valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo pažeidžia teisės aktus (įstatymus, nuostatus, instrukcijas ir kt.), kurie apibrėžia ir nustato jo kompetenciją, teises ir pareigas, todėl bylose turi būti nustatoma ir konkrečiais teisės aktais pagrindžiama, kokių savo pareigų, kylančių iš atitinkamų teisės aktų, valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo neatliko arba atliko netinkamai. Šiame kontekste palyginusi įvykio metu galiojusias ir byloje inkriminuotas Policijos įstatymo nuostatas, apibrėžiančias prievartos panaudojimo sąlygas, teisėjų kolegija konstatavo, kad jų turinys skyrėsi, todėl aptariamoje byloje teismai turėjo taikyti veikos padarymo metu galiojusio įstatymo nuostatas, tai, beje, apeliaciniame skunde akcentavo ir nuteistojo gynėjas, tačiau apeliacinės instancijos teismas dėl šio argumento nepasisakė. Taigi byloje teismai neištaisė kaltinimo klaidos, ir šis pažeidimas šiuo atveju turėjo esminę reikšmę sprendžiant dėl pavojingos veikos – netinkamo pareigų atlikimo – turinio.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad asmuo gali būti nuteistas tik dėl tų teisės aktų reikalavimų pažeidimų, kurių nevykdymas yra susietas priežastiniu ryšiu su kilusiais padariniais, todėl tie teisės aktų tariami pažeidimai, kurie nėra susiję priežastiniu ryšiu su kilusiais padariniais, neturi būti inkriminuojami asmeniui, ypač tai liečia bendro pobūdžio teisės aktus, kurie nustato įpareigojimus veikti ne konkrečias pareigas ar konkretų veiksmap atliekančiam pareigūnui, o didelei daliai neįvardytų pareigūnų, dirbančių valstybės tarnyboje. Šioje byloje nuteistajam buvo inkriminuotos dvi teisės normos, kuriose yra bendro pobūdžio pareigos, tačiau žemesnės instancijos teismai neatskleidė šių normų pažeidimo turinio, atsižvelgdami į pareikšto kaltinimo esmę.

Kasacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad byloje policijos pareigūnas nebuvo kaltintas ir nėra nuteistas už tai, kad fizinę prievartą prieš nukentėjusįjį jis panaudojo neturėdamas tam teisės. Teismai, darydami išvadą, kad nuteistasis padarė pavojingą veiką – netinkamai atliko savo tarnybines pareigas, panaudodamas perteklinę fizinę prievartą, t. y. sprenddami apie panaudotos prievartos proporcingumą, turėjo ne tik įvertinti fizinės prievartos naudojimo sąlygas (ribas), bet ir atsižvelgti į Policijos įstatymo 27 straipsnyje nustatytus prievartos naudojimo pagrindus. Apie policijos pareigūnų veiklos (veiksmų) teisėtumą visų pirma turi būti sprendžiama vadovaujantis

veikos padarymo metu galiojusio Policijos įstatymo nuostatomis. Teisėjų kolegija konstatavo, kad, nustatant teisėtai naudojamos fizinės prievartos ribas, reikšmės turi ir tokios prievartos naudojimo pagrindas. Pavyzdžiui, pareigūnas, gindamasis ar gindamas kitus asmenis nuo pavojingo kėsینimosi ar sulaukydamas aktyviai besipriešinantį asmenį, gali padaryti didesnę žalą nei tam, kuris nevykdo teisėto pareigūno reikalavimo, bet nesipriešina. Aptariamoje byloje teismai, spręsdami apie teisėtai naudojamos fizinės prievartos proporcingumą, taip pat turėjo nustatyti ir vertinti aplinkybes, dėl kokios priežasties ir koku pagrindu prievarta panaudota, koks sulaukytojo galimai padaryto teisės pažeidimo pobūdis, individualios pažeidėjo savybės, jo elgesys prieš prievartos panaudojimą ar prievartos panaudojimo metu, tačiau šio reikalavimo teismai nesilaikė. Teismai išvadas padarė išsamiai neįvertinę visų įvykio, kurio metu nukentėjusysis patyrė fizinę žalą, aplinkybių. Teismai nustatė, kad sužalojimai nukentėjusiajam buvo padaryti, kai jis buvo verčiamas ant grindų ir po to buvo fiksuojamos jo rankos už nugaros. Kasacinis teismas atkreipė dėmesį, kad teismai, pripažindami, jog nuteistasis panaudojo perteklinę fizinę prievartą, vis dėlto nevertino tos aplinkybės, kad nukentėjusysis įvykio metu aktyviai priešinosi, stangrino rankas, neleido jų užlaužti, bandė ištrūkti, net ir pargriautas ant grindų toliau priešinosi, nedavė rankų, laikė pakišęs po savimi, dėl to du pareigūnai naudojo fizinę jėgą, kuri, teisėjų kolegijos vertinimu, atitiko prievartos naudojimo sąlygas ir buvo adekvati (proporcinga) susiklosčiusioje situacijoje. Taigi kasacinis teismas konstatavo, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai padarė nepagrįstas išvadas, jog policijos pareigūnas netinkamai atliko savo tarnybines pareigas, neteisingai aiškino veikos padarymo metu galiojusias Policijos įstatymo nuostatas, įtvirtinančias prievartos naudojimo sąlygas ir pagrindus, dėl to netinkamai pritaikė ir baudžiamąjį įstatymą.

Atsižvelgdama į tai, kad nuteistasis per įvykį, kai buvo sužalotas nukentėjusysis, atlikdamas profesines (tarnybines) pareigas, veikė neperžengdamas Policijos įstatymo nustatytų ribų, fizinę prievartą prieš nukentėjusįjį pavartojo esant įstatyme nustatytiems pagrindams, neviršijo fizinės prievartos naudojimo sąlygų (ribų), teisėjų kolegija padarė išvadą, jog byloje egzistuoja BK 30 straipsnio 1 dalyje nustatyta baudžiamąją atsakomybę šalinanti aplinkybė.

Taigi kasacinis teismas žemesnės instancijos teismų sprendimus panaikino ir baudžiamąją bylą nuteistajam nutraukė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-32-648/2025

BK 281¹ straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl vairuotojo vengimo pasitikrinti neblaivumą, kai jam buvo nustatyti neblaivumo požymiai

Šioje baudžiamojoje byloje nuteistasis ir jo gynėjas kasaciniuose skunduose nurodė, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai pritaikė baudžiamąjį įstatymą, kvalifikuodami nuteistojo veiką pagal BK 281¹ straipsnio 1 dalį, kadangi netinkamai įvertino policijos pareigūnų veiksmų atitiktį teisiniam reguliavimui (pareigūnai nesilaikė neblaivumo nustatymo procedūrų ir tinkamai nesupažindino nuteistojo su neblaivumo būsenos nustatymu), taip pat teismai netinkamai aiškino ir taikė vengimo požymį. Kasatoriai teigė, kad teismo pripažintas neblaivumo tikrinimo vilkinimas negalėjo būti vertinamas kaip atsisakymas tikrintis blaivumą.

Kasacinis teismas nusprendė, kad, pagal abiejų teismų šioje byloje nustatytas aplinkybes, policijos pareigūnai, reikalaujami iš automobilio vairuotojo tikrintis neblaivumą, veikė teisėtai, o pastarojo veiksmai, kuriais jis diktavo savas patikrinimo sąlygas ir aiškiai išreiškė savo valią neblaivumo nesitikrinti, nors buvo galimybės tokį patikrinimą atlikti, atitinka vengimo pasitikrinti neblaivumą požymį. Dėl kasatorių argumento, kad policijos pareigūnai nesilaikė neblaivumo nustatymo tvarkos, kadangi, neatlikę visų numatytų vairuotojo bendros būklės įvertinimo veiksmų (ėjimo tiesia linija, galėjimo pataikyti pirštu į nosies galą), negalėjo nustatyti asmens neblaivumo požymių, teisėjų kolegija pažymėjo, jog neblaivumo požymiams nustatyti pakanka nuo vairuotojo sklindančio alkoholio kvapo, jo neadekvačios elgsenos, nerišlios kalbos, nekoordinuotų judesių. Nustatę tokius požymius, policijos pareigūnai turi teisę reikalauti neblaivumo patikros naudodami sertifikuotus alkotesterius, o tokio patikrinimo vengimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Kartu kasacinis teismas konstatavo, kad nuteistojo nurodytas procedūros pažeidimas, nesupažindinant jo su neblaivumo nustatymo aktu, nešalina šio asmens baudžiamosios atsakomybės. Pagal byloje nustatytas aplinkybes, pareigūnas per patikrinimą tiesiogiai nuteistajam nurodė, kad įtaria, jog šis yra neblaivus, paaiškino atsisakymo tikrintis teisinius padarinius, be kita ko, nurodė jo sulaikymo pagrindą, vengimo pasitikrinti neblaivumą motyvai buvo užfiksuoti vaizdo įrašė, filmuojant nuteistąjį. Todėl apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nustatė, kad aptarta aplinkybė ir nesuteikta teisė pasiūlyti nuteistajam akte įrašyti vengimo tikrintis motyvus nedaro šio akto neteisėto. Teisėjų kolegija taip pat sutiko su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad nuteistasis neturėjo teisės prašyti būti pristatytas atlikti medicininės apžiūros, nes neblaivumas gydymo įstaigoje yra tikrinamas tik nesutinkant su atliktos alkoholio kiekio matuokliu neblaivumo patikros rezultatais. Kasacinis teismas išaiškino, kad nuteistojo sąmoningas atsisakymas tikrintis neblaivumą alkoholio kiekio matuokliu negali būti prilygintas situacijai, kai įtariamo neblaivumu transporto priemonės vairuotojo

tikrinimas objektyviai neįmanomas, taigi tokiu atveju teisės aktai nenustato įpareigojimo atsisakiusį tikrintis neblaivumą asmenį pristatyti atlikti medicininės apžiūros.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes, teisėjų kolegija nuteistojo ir jo gynėjo kasacinius skundus atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-8-489/2025

BK 295 straipsnio taikymas

Dėl specialios technikos kaip BK 295 straipsnio dalyko

Aptariamoje baudžiamojoje byloje įstaigos darbuotojas buvo nuteistas pagal BK 295 straipsnį už tai, kad įstaigos vadovo pareigas laikinai einančio asmens kabinete paliko įjungtą rašiklio tipo diktofoną ir taip rinko informaciją apie įstaigos struktūros pokyčius, kol diktofoną rado ir paėmė kitas įstaigos darbuotojas. Nuteistasis ir jo gynėjas kasaciniu skundu ginčijo, kad nuteistojo naudotas diktofonas atitinka specialios technikos sąvokos esmę. Kasatoriai teigė, kad įstatymų leidėjas baudžiamojo įstatymo 2022 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusiais pakeitimais išplėtė nusikalstamos veikos, nurodytos BK 295 straipsnyje, dalyko sąvoką, nustatydamas atsakomybę už bet kokių techninių priemonių įrengimą ir panaudojimą; naudotas diktofonas negalėjo būti priskirtas specialiai technikai pagal bylai aktualios baudžiamojo įstatymo redakcijos BK 295 straipsnio prasmę, todėl nuteistojo veikoje nebuvo nustatytas nusikaltimo dalykas.

Teisėjų kolegija nurodė, kad, pagal nuteistajam inkriminuotos nusikalstamos veikos metu galiojusią BK 295 straipsnio redakciją, baudžiamoji atsakomybė buvo nustatyta tam, kas neteisėtai įrengė ar panaudojo ne technines priemones, kaip nurodyta galiojančioje šiuo metu BK 295 straipsnio redakcijoje, o specialią techniką žmogui sekti, informacijai apie valstybės, savivaldybės instituciją, įstaigą ar jų tarnautoją, politinę partiją, visuomeninę organizaciją ar jų narį, kitą juridinį ar fizinį asmenį rinkti (redakcija, galiojusi nuo 2003 m. gegužės 1 d.). Kasacinis teismas išaiškino, kad tiek teisėkūros dokumentuose, tiek galiojusiame įstatyme specialios technikos ir techninių priemonių sąvokos nebuvo skiriamos būtent pagal tam tikrus įrangos požymius. Dėl šios priežasties kasatorių skunde perteikiamas lingvistinis specialios technikos sąvokos aiškinimas, kuriame akcentuojamas išskirtinių iš bendros grupės savybių turintis daiktas, yra neteisingas. Jei neteisėtai, teisės aktų uždraustu būdu įrengiant, panaudojant įrašymo priemones galima slapta kontroliuoti ir (ar) fiksuoti fizinių asmenų veiksmus, pokalbius, kitokį susižinojimą, tokia įranga laikytina nusikalstamos veikos, nurodytos BK 295 straipsnyje, dalyku.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nuteistojo ir jo gynėjo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-39-489/2025

2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis

BPK 80 straipsnio 1 punkto nuostatų laikymasis

Dėl teisės tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Kasaciniame skunde nuteistojo gynėjas, be kita ko, teigė, kad nuteistasis buvo apklaustas apie savo galimai padarytą nusikalstamą veiką pagal bendrąsias liudytojų apklausos taisykles, taip buvo pažeisti BPK 80 straipsnio 1 punkto reikalavimai ir dėl to jis buvo nepagrįstai nuteistas už melagingų parodymų davimą pagal BK 235 straipsnio 1 dalį.

Kasacinis teismas nurodė, kad asmuo negali būti apklausiamas kaip liudytojas apie aplinkybes, kurios gali tapti pagrindu jam pareikšti įtarimus ar kaltinimus ne tik nagrinėjamoje, bet ir bet kurioje kitoje baudžiamojo pobūdžio byloje. Teisėjų kolegija pabrėžė, kad vien tai, jog asmeniui oficialiai nebuvo pareikšti įtarimai, nereiškia, kad jo teisė atsisakyti duoti parodymus nebuvo apribota. Vertinant, ar ši teisė buvo pažeista, reikia analizuoti ne tik formalų įtarimų pareiškimą, bet ir visas faktines bylos aplinkybes. Kartu teisėjų kolegija pažymėjo ir tai, kad kai esant duomenų apie asmens galbūt padarytą baudžiamojo pobūdžio veiką ir apklausiant tokį asmenį jo atsakymas į pateikiamus klausimus iš esmės reiškia baudžiamojo pobūdžio veikos požymių (ne)buvimo jo veikoje patvirtinimą ar paneigimą, o galutinis sprendimas dėl baudžiamojo pobūdžio atsakomybės jam netaikymo nėra priimtas, toks asmuo gali būti apklausiamas tik esant jo sutikimui, taikant baudžiamojo proceso įstatyme nustatytas teisės tylėti ir teisės į gynybą garantijas. Ar liudytojui užduodami klausimai gali būti vertinami kaip vertimas duoti parodymus prieš save, sprendžiama pagal konkrečias bylos aplinkybes.

Apžvelgiamoje byloje nuteistasis kitame ikiteisminiame tyrime kaip liudytojas, įspėtas dėl baudžiamosios atsakomybės už žinomai melagingų parodymų davimą pagal BK 235 straipsnį, davė parodymus. Nors ikiteisminis tyrimas buvo atliekamas dėl kito asmens nusikalstamų veikų, duodamas parodymus apie nusikalstamos veikos aplinkybes jis kartu turėjo duoti parodymus ir apie savo paties veiksmus, galinčius užtraukti baudžiamąją ar administracinę atsakomybę, t. y. esant pagrindo baimintis dėl galimos atsakomybės už savo paties galbūt padarytą BK 300 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, nes, esant tokių veikų požymių, joks procesinis sprendimas dėl

nuteistojo veikos nebuvo priimtas. Taigi, teisėjų kolegijos vertinimu, nuteistasis kaip liudytojas galėjo būti apklausiamas tik būdamas supažindintas su teise atsisakyti duoti parodymus ir esant jo paties sutikimui bei nebūdamas įspėtas dėl baudžiamosios atsakomybės už melagingų parodymų davimą, atsisakymą ar vengimą juos duoti. Kadangi nuteistasis buvo apklaustas pagal bendrąsias liudytojų apklausos taisykles, šie reikalavimai nebuvo įvykdyti.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatavo, kad nuteistasis nepagrįstai nubaustas pagal BK 235 straipsnio 1 dalį už melagingų parodymų davimą, dėl to šią baudžiamosios bylos dalį nutraukė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-36-387/2025

BPK 109, 115 straipsnių nuostatų laikymasis

Dėl civilinio ieškinio

Kasaciniuose skunduose buvo teigiama, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai išsprendė Nacionalinės mokėjimo agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamento (toliau – NMA) pareikštą civilinį ieškinį, nes priteisė visą NMA išmokėtą sumą nenustatinėdami realiai padarytos žalos dydžio, nevertindami tam reikšmingų bylos aplinkybių, kad iki paramos sutarties pasirašymo su civilinės atsakovės ūkiu jokie suklastoti dokumentai nebuvo pateikti, kad pagal šią sutartį projektas buvo įgyvendintas (ferma pastatyta), t. y. buvo pasiekti paramos projekte iškelti tikslai ir uždaviniai.

Kasacinis teismas nurodė, kad galimybė vienu metu nagrinėti baudžiamąją bylą ir civilinį ieškinį atsiranda dėl juridinio fakto – nusikaltimo, kuris tampa pagrindu taikyti baudžiamąją ir civilinę atsakomybę. Taigi žalos samprata baudžiamojoje ir baudžiamojo proceso teisėje pirmiausia susijusi su nusikalstamos veikos, aprašytos BK specialiosios dalies straipsnyje, požymiais, kurių buvimas įrodinėjamas konkrečioje byloje. Tenkinant civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje gali būti priteisiama atlyginti tik ta žala, kuri yra baudžiamojoje byloje nustatytos nusikalstamos veikos padarinys. Tarp nusikalstamos veikos ir žalos turi būti tiesioginis priežastinis ryšys, reiškiantis, kad atitinkamą žalą (padarinius) sukėlė būtent BK specialiosios dalies straipsniu uždrausta nusikalstama veika, kuri yra konkrečios bylos nagrinėjimo dalykas. Kitaip tariant, baudžiamajame procese gali būti atlyginama tik ta žala, kuri yra nusikalstamos veikos (pasireiškusios veikimu ar neveikimu), kurią padaro kaltu pripažintas asmuo, pasekmė. Kiekvienu atveju sprendžiant, ar yra pagrindas atlyginti žalą, ar asmuo (fizinis arba juridinis) turi teisinę pareigą atlyginti žalą, turi būti įvertintos visos faktinės bylos

aplinkybės, atskleidžiančios konkretaus asmens padarytą nusikalstamą veiką, kaltę, žalą ir parodančios priežastinį ryšį, t. y. tai, jog būtent padaryta veika lėmė žalingų padarinių atsiradimą.

Apžvelgiamoje byloje NMA civiliniu ieškiniu prašė priteisti turtinės žalos atlyginimą. Šią žalą sudarė nuteistojo, veikiančio kartu su nusikaltimo padėjėju, nusikalstamais veiksmais esmingai suklaidinus NMA, paramos gavėjai (civilinei ieškovei) pagal pateiktus mokėjimo prašymus išmokėtos lėšos. Pirmosios instancijos teismas iš nurodytų asmenų NMA priteisė visą išmokėtą paramos sumą. Atsakydamas į apeliacinio skundo argumentus dėl NMA išmokėtos paramos prilyginimo turtinei žalai, apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad paramos sudarymo pagrindas buvo viešojo konkurso nugalėtojų jungtinės veiklos sutartis, o nustačius, kad ši sutartis suklastota, neliko teisinio pagrindo gauti NMA suteiktą subsidiją. Šią išvadą apeliacinės instancijos teismas padarė atsižvelgdamas į paramos sutarties atitinkamų punktų nuostatas, įpareigojančias darbus atlikti tik pagal NMA pateiktus dokumentus ir bet kokią nukrypimą nuo jų derinti su NMA, taip pat įvertinęs NMA Pažeidimų prevencijos administravimo ir rizikų valdymo skyriaus vyriausiojo specialisto parodymus.

Teisėjų kolegija pritarė šioms apeliacinės instancijos teismo išvadoms ir papildomai atkreipė dėmesį į tai, kad ne vien jungtinės veiklos sutartis buvo suklastota, taip fermos statybai išsirenkant reikalavimų neatitinkantį rangovą, bet ir kiekvieną kartą pateikiant NMA mokėjimų prašymus kartu buvo pridėdami atliktų darbų priėmimo aktai, PVM sąskaitos faktūros, pažymos apie atliktų darbų vertę su juose užfiksuotais tikrovės neatitinkančiais duomenimis (t. y. dalis darbų nebuvo atlikta arba atlikta ne tuo laiku, kaip rodoma dokumentuose, dalis išlaidų nebuvo patirta) ir šių suklastotų dokumentų pagrindu buvo prašoma išmokėti atitinkamas paramos sumas, taip apgaule iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšų civilinės atsakovės ūkiui neteisėtai buvo gauta subsidija – apmokama projekto išlaidų kompensacija. Kasacinio teismo vertinimu, tai, kad subsidija nebuvo iššvaistyta ar pasisavinta, o ferma buvo pastatyta, šiuo atveju neturi esminės reikšmės, nes pati subsidija buvo gauta neteisėtai. Būtent dėl NMA pateiktos neteisingos informacijos ir suklastotų duomenų civilinės atsakovės ūkiui buvo be pagrindo išmokėtos paramos lėšos, kurios nebūtų buvusios išmokėtos, jeigu pirmiau nurodyti suklastoti dokumentai nebūtų pateikti NMA, dėl to ES bendrasis biudžetas ir Lietuvos Respublikos biudžetas patyrė žalą, lygią visai NMA išmokėtai paramos sumai.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatavo, kad NMA civilinės atsakovės ūkiui paramos sumą išmokėjo paveikta apgaulės, todėl nurodyta suma pagrįstai teismų pripažinta kaip NMA patirta turtinė žala.

III. CIVILINĖS BYLOS

Bendrosios nuostatos

Dėl trečiojo asmens teisės pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį

Ieškovas prašė teismo pripažinti, kad jo gimimo liudijime nurodytas tėvas nėra ieškovo tėvas, ir nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad ieškovo tėvas yra kitas asmuo.

Byloje trečiasis asmuo reikalavimui dėl tėvystės nugincijimo prašė taikyti ieškinio senatį. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad trečiasis asmuo nėra tėvystės nugincijimo teisinio santykio dalyvis ir negali reikalauti taikyti ieškinio senatį šiam reikalavimui. Šis teismas ieškinio senaties netaikė, bet ieškinį atmetė, nes padarė išvadas, kad nėra teisinio pagrindo tenkinti ieškovo reikalavimo dėl tėvystės nugincijimo, o tėvystės nustatymas galimas tik nugincijus duomenis gimimo liudijime apie tėvą.

Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą, tačiau remdamasis iš esmės kitais motyvais. Šis teismas trečiojo asmens prašymu taikė ieškinio senatį, konstatavo, kad ieškovas yra praleidęs CK 3.152 straipsnio 1 dalyje nustatytą vienerių metų ieškinio senaties terminą ir byloje nereiškė reikalavimo dėl praleisto termino atnaujinimo. Teismas nurodė, kad prašyti taikyti ieškinio senatį gali visi asmenys, kuriems šis taikymas yra svarbus, daro įtaką jų teisėms ir pareigoms, nepriklausomai nuo to, kokia yra šio asmens procesinė padėtis byloje. Trečiasis asmuo, kuriam šios bylos išnagrinėjimo rezultatas gali turėti įtakos jo teisėms ir pareigoms kitoje pagal ieškovo ieškinį iškeltoje byloje, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, turi tiesioginį materialųjį suinteresuotumą bylos baigtimi, todėl turėjo teisę prašyti taikyti ieškinio senatį reikalavimui dėl tėvystės nugincijimo.

Kasacinis teismas konstatavo, kad įstatymas ir kasacinio teismo praktika asmens teisę pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį sieja ne tik su procesine jo padėtimi, bet ir su padėtimi materialiojo teisinio santykio, dėl kurio yra kilęs ginčas, atžvilgiu bei šio ginčo išsprendimo įtaka šio asmens teisėms ir pareigoms, t. y. tiesioginiu materialiuoju asmens suinteresuotumu bylos baigtimi. Taigi dalyvaujantis byloje asmuo turi teisę pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį, jeigu jis yra ginčo materialiojo teisinio santykio šalis, kuri turi tiesioginį materialųjį teisinį suinteresuotumą bylos (atitinkamo reikalavimo išsprendimo) baigtimi, t. y. kurios teisėms ir pareigoms ginčo (atitinkamo reikalavimo) išsprendimas gali turėti įtakos.

Kasacinis teismas vertino, kad apeliacinės instancijos teismas dėl trečiojo asmens teisės pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį ieškovo reikalavimui dėl tėvystės nuginkėjimo nusprendė neanalizavęs, neįvertinęs ir nemotyvuavęs, ar trečiasis asmuo yra ginčo materialiojo teisinio tėvystės nuginkėjimo santykio šalis, ar jis turi tiesioginį materialųjį teisinį suinteresuotumą ieškinio reikalavimo pripažinti, kad ieškovo gimimo liudijime nurodytas tėvas nėra ieškovo tėvas, išsprendimo baigtimi, t. y. ar šio ieškinio reikalavimo išsprendimas gali turėti įtakos trečiojo asmens teisėms ir pareigoms. Todėl apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė CK 1.126 straipsnio 2 dalį, 3.152 straipsnio 1 dalį ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, kurioje išaiškinta, kad bylose, kai yra pareiškiamas dvigubas reikalavimas – nuginkėti ir nustatyti tėvystę, teismas ieškinio senaties termino taikymo klausimą turėtų vertinti ne kiekvienam pareikštam reikalavimui atskirai, o kartu, prioritetiškai atsižvelgdamas į vaiko interesus.

Kasacinis teismas padarė išvadą, kad trečiasis asmuo neturi tiesioginio materialiojo teisinio suinteresuotumo ieškinio reikalavimo pripažinti, kad ieškovo gimimo liudijime nurodytas tėvas nėra ieškovo tėvas, išsprendimo baigtimi, nes nėra pagrindo pripažinti, jog šio ieškinio reikalavimo išsprendimas gali turėti įtakos jo teisėms ir pareigoms.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžino bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-20-701/2025

Asmenys

Dėl asociacijos teisės pašalinti savo narius

Ieškovės prašė panaikinti asociacijos (atsakovės) visuotinio narių susirinkimo sprendimus pašalinti jas iš asociacijos narių sąrašo.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino, apeliacinės instancijos teismas, šį sprendimą panaikinęs, ieškinį atmetė.

Kasacinis teismas nurodė, kad asociacija tiek, kiek nėra imperatyviai reglamentuota įstatymuose, turi teisę savo nuožiūra įstatuose nustatyti savo veiklos taisykles. Pagal Asociacijų įstatymą, narių pašalinimo iš asociacijos tvarka ir sąlygos turi būti nustatytos įstatuose. Taigi, asociacijos nariai, tiek, kiek tai neprieštarauja įstatymų nuostatomis, yra laisvi patys nustatyti, ar apskritai asociacijos nariai gali būti šalinami iš asociacijos, o jei šalinami, tai koks narių elgesys

kitiems nariams nėra priimtinas, taip pat įtvirtinti aiškias taisykles, kokiomis sąlygomis, dėl kokių pažeidimų ir kokia tvarka nariai gali būti pašalinti iš asociacijos.

Reikalavimas asociacijos įstatuose reglamentuoti jos narių pašalinimo sąlygas ir tvarką nėra savitiksliis. Pirma, asociacijos įstatai yra išviešinami, kai yra įregistruojami Juridinių asmenų registre, todėl su jais susipažinti gali tiek esami asociacijos nariai, tiek ir asmenys, pretenduojantys jais tapti. Tai padeda užtikrinti, kad asociacijos narių pašalinimo sąlygos ir tvarka būtų išviešintos visiems asociacijos nariams, o jie galėtų iš anksto numatyti, kokie jų veiksmai gali nulemti pašalinimą, ir elgtis taip, kad to išvengtų. Be to, ir asmenims, ketinantiems tapti asociacijos nariais, yra sudaromos sąlygos dar prieš stojant į asociaciją įvertinti, kokį elgesį asociacija vertina kaip nepriimtina ir sudarantį pagrindą pašalinti iš asociacijos narių. Antra, pagal Asociacijų įstatyme nustatytą specialią įstatų priėmimo ir keitimo tvarką, įstatams turėtų pritarti atitinkama asociacijos narių dauguma, o tai užtikrina didesnę asociacijos narių interesų apsaugą. Jei sprendimas pašalinti asociacijos narį galėtų būti priimtas asociacijai įstatuose nenustačius narių pašalinimo sąlygų ir tvarkos, asociacijos narių daugumai galėtų būti sudarytos prielaidos piktnaudžiauti turimomis teisėmis ir nepagrįstai apriboti kitų narių galimybę tęsti veiklą asociacijoje. Tuo atveju, jei asociacijos įstatuose nėra nustatytos jos narių pašalinimo sąlygos ir tvarka, turėtų būti laikoma, kad asociacija atsisakė teisės pašalinti savo narius.

Taigi asociacijos narių pašalinimo klausimas gali būti sprendžiamas tik tuo atveju, kai asociacija savo įstatuose iš anksto nustato ir tinkamai išviešina konkrečias asociacijos narių pašalinimo iš asociacijos sąlygas ir tvarką.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo sprendimą panaikino ir paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-28-1075/2025

Sandoriai

Dėl restitucijos būdo pakeitimo teismo iniciatyva

Ieškovė kreipėsi į teismą, prašydama pripažinti atsakovų sudarytą bendrovės akcijų perleidimo sandorį ir su juo susijusius susitarimus negaliojančiais ir leisti nukreipti išieškojimą pagal ieškovės reikalavimus į atsakovo pagal akcijų perleidimo sutartį perleistas bendrovės akcijas.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino.

Apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria *actio Pauliana* (Pauliano ieškinys) pagrindu buvo pripažintas negaliojančiu atsakovų sudarytas bendrovės akcijų perleidimo sandoris bei su juo susiję susitarimai, ir šią bylos dalį CPK 293 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu nutraukė, padaręs išvadą, kad susidariusioje procesinėje situacijoje ši ieškovės reikalavimų dalis nesukels ieškovei jokių materialiujų teisinių padarinių. Tokią išvadą apeliacinės instancijos teismas padarė, nustatęs, kad bylos nagrinėjimo metu įmonė, kurios akcijos buvo ginčijamų sandorių objektas, buvo išregistruota ir jos akcijos neteko vertės.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad ieškovė ieškinį pareiškė būtent *actio Pauliana* pagrindu, siekdama apginti savo, kaip kreditorės, pažeistas teises ir patenkinti savo turimą kreditoriaus reikalavimą atsakovui. Taigi apžvelgiamoje byloje ginčo objektas buvo ne ginčijamu akcijų perleidimo sandoriu perleistos akcijos, o jų perleidimo sandorio pripažinimas negaliojančiu ir ieškovės, kaip kreditorės, teisių pažeidimo pašalinimas, patenkinant jos reikalavimą atsakovui. Toks pažeidimo pašalinimas galimas nepaisant to, jog turto (akcijų), perleisto ginčijamu sandoriu, neliko.

Kasacinis teismas taip pat nurodė, kad restitucijos, kaip sandorio negaliojimo teisinės pasekmės, klausimas yra išvestinis iš klausimo dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, o teismas turi diskreciją pakeisti restitucijos taikymo būdą, pasikeitus aplinkybėms ir nebelikus įmonės akcijų, todėl apeliacinės instancijos teismas, remdamasis CK 6.145 straipsnio 2 dalimi ir 6.146 straipsniu, privalėjo spręsti klausimą dėl restitucijos būdo pakeitimo bei dėl piniginio ekvivalento priteisimo. Nors, pirmosios instancijos teismui nukreipus išieškojimą pagal ieškovės reikalavimus į bendrovės akcijas, bendrovė buvo likviduota ir restitucijos taikymas natūra nebeįmanomas, akcijų perleidimo sandorio pripažinimas negaliojančiu gali sukelti materialiujų teisinių pasekmių ieškovei, teismui pakeitus restitucijos būdą.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas dalį apeliacinės instancijos teismo nutarties panaikino ir perdavė bylos dalį šiam teismui nagrinėti iš naujo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-16-421/2025

Sutarčių teisė

Dėl elektros gamybos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų ketinimų protokolo sudarymo

Ieškovė prašė įpareigoti atsakovę pasirašyti elektros gamybos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų ketinimų protokolą pagal atsakovės išduotas išankstines prijungimo sąlygas, taip pat pripažinti negaliojančiu ir panaikinti su kita įmone pasirašytą ketinimų protokolą.

Abiejų instancijų teismai ieškinį atmetė. Teismai nustatė, kad ieškovės prašymas sudaryti ketinimų protokolą neatitiko įstatyme įtvirtintų reikalavimų, nes nebuvo pateikti kartu su prašymu visi reikalingi duomenys ketinimų protokolui sudaryti, todėl konstatavo, kad ieškovė nelaikytina pirma pateikusia prašymą sudaryti ketinimų protokolą, be to, savo teisę sudaryti ketinimų protokolą įgyvendino netinkamai.

Kasacinis teismas nurodė, kad, pagal Elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) ir LITGRID AB Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2022 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. O3E-832, (toliau – Aprašas) nuostatas, tam, kad pagal gamintojo prašymą būtų pasirašytas ketinimų protokolą: pirma, gamintojas privalo turėti galiojančias išankstines prijungimo sąlygas; antra, prašymas pasirašyti ketinimų protokolą turi atitikti EEĮ ir Apraše nustatytus reikalavimus, prie prašymo privalo būti pridėti nurodyti dokumentai; trečia, gamintojui išduotose išankstinėse prijungimo sąlygose nurodytai planuojamai įrengtosios galios elektrinei prijungti esamas elektros tinklų pralaidumas prašymo sudaryti ketinimų protokolą metu yra pakankamas; ketvirta, ketinimų protokolą siekiantis pasirašyti asmuo ir (ar) ketinimų protokolo pasirašymas nekelia rizikos ar atitinka nacionalinio saugumo interesus. Tik pateikęs visus EEĮ ir Apraše nurodytus dokumentus gamintojas laikomas tinkamai įgyvendinusi teisę pateikti prašymą pasirašyti ketinimų protokolą.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad EEĮ ar Apraše *expressis verbis* (tiesiogiai) nėra įtvirtinto reikalavimo, jog teritorijos, kurioje gamintojas ketina plėtoti elektrinę, dokumentai ar dokumentai, pagrindžiantys, kad žemės sklypo plotas pakankamas siekiamos įrengtosios galios ir (ar) kitų techninių parametrų ir technologijos elektrinei plėtoti, privalo būti pateikti kartu su prašymu pasirašyti ketinimų protokolą, todėl kasacinis teismas nepagrįsta pripažino bylą nagrinėjusių teismų išvadą, jog EEĮ 22 straipsnio 9 dalies 12 punkte nurodyta informacija turėjo būti pateikta kartu su prašymu dėl ketinimų protokolo sudarymo. Iš Aprašo 1 priedo matyti, kad pageidaujama planuojamų pajėgumų prijungimo prie elektros tinklų vieta privalėjo būti nurodyta jau teikiant prašymą išduoti išankstines prijungimo sąlygas, tačiau, pasak kasacinio teismo, nėra pagrindo daryti

išvados, kad informacija apie žemės sklypo ploto pakankamumą elektrinei plėtoti negali būti pateikta vėliau, iki ketinimų protokolo pasirašymo. Remdamasis tuo, kas nurodyta, kasacinis teismas nusprendė, kad aplinkybės, susijusios su ieškovės pateiktais papildomais dokumentais dėl žemės sklypo ploto pakankamumo elektrinei plėtoti, nėra reikšmingos vertinant ieškovės prašymo atitikti teisės aktų reikalavimams.

Byloje taip pat nustatyta, kad prie ieškovės prašymo nebuvo pridėti duomenys apie su juridiniu asmeniu susijusius asmenis. Kasacinis teismas pažymėjo, kad, nors Aprašo nuostatos nebuvo suderintos su naujausiais EEJ pakeitimais, įtvirtinusiems reikalavimą gamintojui prašyme pasirašyti ketinimų protokolą pateikti informaciją apie su juridiniu asmeniu, kai gamintojas yra juridinis asmuo, susijusius asmenis, įstatymui esant aukštesnės teisinės galios aktui, jo nuostatos gamintojams, teikiantiems prašymus pasirašyti ketinimų protokolą, yra privalomos. Taigi teismai padarė pagrįstą išvadą, kad pirmiau nurodyta aplinkybė sudarė teisinį pagrindą atsakovei atsisakyti pasirašyti su ieškove ketinimų protokolą.

Dėl pirmumo teisės pasirašyti ketinimų protokolą kasacinis teismas išaiškino, kad EEJ 22 straipsnio 9 dalis negali būti suprantama ir aiškinama kaip tinklų operatoriaus pareiga pasirašyti ketinimų protokolą net ir su tokiu gamintoju, kurio prašymas sudaryti ketinimų protokolą neatitinka EEJ ir Apraše nustatytų reikalavimų. Gamintojas, pirmas pateikęs prašymą pasirašyti ketinimų protokolą, esant pakankamai elektros perdavimo tinklų pralaidumų ir nekeliantis grėsmės nacionaliniam saugumui, gali turėti pagrįstą lūkestį, kad su juo ketinimų protokolą bus pasirašytas tik tuo atveju, jeigu jo pateiktas prašymas atitiks teisės aktų reikalavimus. Gamintojas, formaliai pirmas pateikęs prašymą pasirašyti ketinimų protokolą, nustačius prašymo neatitiktį teisės aktų reikalavimams, tokios pirmumo teisės neįgyja. Toks aiškinimas, be kita ko, užtikrina, kad gamintojai, teikdami prašymus pasirašyti ketinimų protokolus, nepiktnaudžiautų pirmumo laiko atžvilgiu principu, siekdami rezervuoti reikiamą galios kiekį, teikdami ne visus teisės aktuose nurodytus dokumentus. Kadangi ieškovės prašymas neatitiko teisės aktų reikalavimų, ieškovė apskritai neįgijo teisės pasirašyti ketinimų protokolą, todėl ieškovės ir atsakovės prašymų vertinimas pagal pateikimo momentą ir pirmumo teisę pasirašyti ketinimų protokolą apskritai netenka prasmės.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-26-611/2025

Civilinė atsakomybė

Dėl valstybės pareigos atlyginti neturtinę žalą neužtikrinus sulaikytam asmeniui tinkamo maitinimo ir dėl per ilgą baudžiamojo proceso trukmės

Ginčas byloje kilo dėl valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro, teisėjo ir teismo neteisėtų veiksmų. Ieškovas prašė teismo priteisti iš atsakovės (Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos) turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą, ieškinį jis grindė neteisėtais teisėsaugos institucijų ir pareigūnų veiksmais baudžiamojo proceso metu. Byloje nustatyta, kad ieškovui atitinkamu laikotarpiu buvo iškeltos šešios baudžiamosios bylos. Vienoje iš jų baudžiamasis procesas tęsėsi daugiau nei dešimt metų. Be to, atitinkamu metu ieškovui būnant areštiniėje, jam tris dienas nebuvo tiekiamas maistas.

Pirmosios instancijos teismas nustatė valstybės kaltę dėl ieškovo neteisėto suėmimo, tinkamo maitinimo neužtikrinimo, neteisėto keturių ikiteisminių tyrimų pradėjimo, per ilgą bylos nagrinėjimo trukmės, todėl priteisė ieškovui 100 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą, taip pat turtinės žalos atlyginimą už tai, kad suėmimo metu ieškovo turtas buvo neapsaugotas ir dėl prokuroro veiksmų buvo prarastas ieškovo sumokėtas užstatas. Apeliacinės instancijos teismas šį sprendimą pakeitė, nustatęs pažeidimus tik dėl maitinimo ieškovui neužtikrinimo ir per ilgą bylos nagrinėjimo teisme trukmės, todėl sumažino neturtinės žalos atlyginimą iki 1500 Eur ir nepriteisė turtinės žalos atlyginimo.

Kasacinis teismas išaiškino, kad ilgą baudžiamojo proceso trukmę gali pateisinti bylos sudėtingumas, kaltinamojo veiksmai, jo elgesys procese, valstybės institucijų uolus ir stropus elgesys organizuojant bylos procesą. Tačiau pažymėjo, kad veiksmų intensyvumu ikiteisminio tyrimo procese ir bylą nagrinėjant teisme, siekiant paspartinti baudžiamojo proceso trukmę, negali būti pateisinamas asmens teisės į tinkamą maitinimo užtikrinimą pažeidimas. Teisės į maitinimą neužtikrinimas laikomas žmogaus orumą žeminančiu elgesiu.

Taip pat kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino teisės normas, reglamentuojančias valstybės atsakomybę už žalą, atsiradusią dėl ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro, teisėjo ir teismo neteisėtų veiksmų, nenukrypo nuo Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nustatė, kad buvo pažeista ieškovo teisė į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką, taip pat neužtikrinta ieškovo teisė į tinkamą maitinimą, nes sulaikytas, o vėliau ir suimtas ieškovas nebuvo areštiniėje maitinamas tris dienas. Tačiau ieškovui priteisė per mažą neturtinės žalos atlyginimą, neatsižvelgė į teismų praktikoje dėl panašios proceso trukmės priteisiamas sumas, nepakankamai

įvertino labai ilgą proceso trukmę, teikė per didelę reikšmę ieškovo prisidėjimui prie proceso trukmės, neatsižvelgė į reikšmingas byloje nustatytas aplinkybes, kurios lėmė tinkamo maitinimo neužtikrinimą.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas pakeitė apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą padidindamas ieškovui priteistą neturtinės žalos atlyginimą iki 3600 Eur.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-17-403/2025

Civilinio proceso teisė

Dėl atsisakymo paskirti teismo psichiatrinę ekspertizę

Ieškovas inicijavo civilinę bylą, siekdamas apginti teisę pasirinkti darbą – dirbti jūrų laivuose; jo teigimu, atsakovo VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centro gydytojų konsultacinės komisijos sprendimas, kuriuo jis pripažintas netinkamu dirbti jūrininku, yra nepagrįstas – sprendime nenurodytos pripažinimo netinkamu dirbti priežastys, jis niekada nesigydė nuo psichikos ligų ir nevartojo psichotropinių vaistų.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai ieškinį atmetė. Teismai padarė išvadą, kad gydytojų konsultacinė komisija neleido ieškovui dirbti jūrininku būtent dėl diagnozuoto psichikos sutrikimo, todėl nebuvo tikslinga šioje byloje skirti ekspertizę.

Kasacinis teismas nurodė, kad ginčijamas atsakovo gydytojų konsultacinės komisijos sprendimas yra priimtas vadovaujantis Jūrininkų ir vidaus vandenų transporto specialistų bei motorinių pramoginių laivų ir kitų motorinių plaukiojimo priemonių laivavedžių sveikatos tikrinimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas). Aprašo 1 priede yra nustatyti minimalūs sveikatos būklės reikalavimai, taikomi jūrininkams ir kt. Šio priedo 14.1 punkte nustatyta, kad, esant psichikos ir elgesio sutrikimų (diagnozės kodai F00-F99), dėl tinkamumo dirbti jūrų ir vidaus vandenų laivuose sprendžiama individualiai po gydytojo psichiatro konsultacijos. Taigi, pagal Aprašą psichikos ligos diagnozavimas nėra absoliutus pagrindas uždrausti asmeniui dirbti jūrininku, sprendimas dėl teisės dirbti priklauso nuo gydytojo psichiatro vertinimo.

Taip pat kasacinis teismas pažymėjo, kad pagal sukeliamas teises pasekmes Aprašo pagrindu priimtas gydytojo psichiatro ar gydytojų komisijos sprendimas, kad asmuo netinka dirbti jūrininku, reiškia Konstitucijos ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) saugomos asmens teisės laisvai pasirinkti profesinį užsiėmimą apribojimą, todėl asmeniui turi būti sudaryta galimybė veiksmingai ginčyti šį sprendimą.

Įvertinęs teismų procesinius sprendimus kasacinis teismas konstatavo, kad teismai ieškovo argumentų dėl gydytojų konsultacinės komisijos sprendimo nepagrįstumo tinkamai neišnagrinėjo, skundžiamo gydytojų konsultacinės komisijos sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo iš esmės nevertino, apsiribodami konstatavimu, jog sprendimas yra teisingas dėl to, kad yra priimtas laikantis Apraše nustatytos tvarkos, o ieškovui diagnozuotas psichikos sutrikimas. Teismai nepagrįstai nevertino skundžiamo sprendimo ydingumo – to, kad gydytojų konsultacinės komisijos sprendimas nėra pagrįstas individualiu ieškovo sveikatos būklės vertinimu, kaip to reikalauja galiojantis teisinis reglamentavimas. Kasacinis teismas išaiškino, kad teisingam nagrinėjamo ginčo išsprendimui būtina ne tik įvertinti ieškovo sveikatos būklę, bet ir nustatyti sveikatos sutrikimų galimą poveikį ieškovo profesiniams, socialiniams gebėjimams bei dėl to taikytinų ribojimų proporcingumą. Šie klausimai reikalauja specialiųjų žinių, todėl byloje yra tikslinga skirti psichiatrinę ekspertizę.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžino bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-19-469/2025

Dėl įrodinėjimo pareigos paskirstymo, sprendžiant dėl kompensacijos už bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės sumažėjimą

Ieškovas santuokos nutraukimo byloje prašė priteisti iš atsakovės 33 508,25 Eur kompensaciją dėl bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės sumažinimo. Atsakovė priešieškiniu prašė nutraukti santuoką dėl ieškovo kaltės; priteisti 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimą; pripažinti ieškovo vardu registruotą nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine šalių nuosavybe ir padalyti šį turtą; priteisti 17 456,83 Eur kompensaciją už sąskaitoje esančias lėšas, pasisavintas lėšas, vertybinius popierius ir jungtinės sutuoktinių nuosavybės sumažinimą.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį ir priešieškinį tenkino iš dalies: nutraukė šalių santuoką dėl ieškovo kaltės; priteisė atsakovei iš ieškovo 3000 Eur neturtinės žalos atlyginimo, 15 900 Eur kompensaciją už sumažintą bendrąją jungtinę nuosavybę. Apeliacinės instancijos teismas pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą: santuoką nutraukė dėl abiejų sutuoktinių kaltės, panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, pagal kurią atsakovei iš ieškovo priteistas 3000 Eur neturtinės žalos atlyginimas, perskirstė bylinėjimosi išlaidas. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, ieškovui, pareiškusiam reikalavimą CK 3.98 straipsnio 3 dalies pagrindu, teko pareiga įrodyti, kad lėšas, kurias atsakovė pervedė tretiesiems asmenims ir iš jai priklausiusios banko

sąskaitos išgrynino, atsakovė buvo įgijusi (gavusi) kaip pajamas, vaisius, dividendus, pensiją, pašalpą bei kitokias išmokas ar pan. (CK 3.88 straipsnio 1 dalis), tačiau tokių įrodymų nepateikė (CPK 12, 178 straipsniai). Todėl, teismo vertinimu, atsakovei nekilo pareiga paneigti turto bendrumo prezumpciją (CK 3.88 straipsnio 2 dalis) ir (ar) įrodyti, kad lėšos buvo panaudotos šeimos poreikiams tenkinti.

Kasacinis teismas nurodė, kad aplinkybė, jog po santuokos sudarymo sutuoktinių įgytas turtas yra jų bendroji jungtinė nuosavybė, yra preziumuojama (CK 3.87 straipsnio 1 dalis, 3.88 straipsnio 2 dalis). Ši sutuoktinių turto bendrumo prezumpcija turi svarbią reikšmę tiek materialiosios, tiek proceso teisės atžvilgiu. Visų pirma, ji reiškia, kad sutuoktinis, teigiantis, jog tam tikras turtas yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nes jis yra įgytas sudarius santuoką, neprivalo šio teiginio įrodinėti, kadangi ši aplinkybė preziumuojama pagal įstatymą. Antra, sutuoktinis, teigiantis, kad tam tikras turtas, įgytas sudarius santuoką, nėra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, privalo šį teiginį įrodyti (CK 3.88 straipsnio 2 dalis). Pagal CPK 12 ir 178 straipsnius, šalys privalo įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis (faktais), kurių nereikia įrodinėti (CPK 182 straipsnis).

Kasacinis teismas padarė išvadą, kad atsakovės banko sąskaitoje santuokos metu buvusios lėšos pripažintinos bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, kol atsakovė neįrodė priešingai ir nepaneigė šios prezumpcijos. Taigi, priešingai nei nurodė apeliacinės instancijos teismas, ne ieškovas turėjo įrodinėti atsakovės išleistų lėšų kilmę, o atsakovė, siekdama paneigti bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės prezumpciją, turėjo pateikti įrodymus, patvirtinančius, kad jos gautos ir išleistos lėšos neatitinka CK 3.88 straipsnio 1 dalyje išvardytų kriterijų. Šios aplinkybės nagrinėjamoje byloje sudaro bylos esmę ir įrodinėjimo dalyką.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį, kuria palikta nepakeista pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis atmesti ieškovo reikalavimą priteisti 21 958,25 Eur kompensaciją už bendrosios jungtinės nuosavybės sumažinimą ir paskirstytos bylinėjimosi išlaidos, ir šią bylos dalį grąžino iš naujo nagrinėti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-21-781/2025

Vykdymo procesas

Dėl bendraturčio (sutuoktinio) turto, kuris jam priklauso bendrosios jungtinės nuosavybės teise, dalies nustatymo vykdymo procese

Pareiškėjos (Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) ir bendrovė) prašė teismo, be kita ko, nustatyti, kad skolininkui bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise priklauso 1/2 dalis reikalavimo teisės pagal jo sutuoktinės su juridiniu asmeniu sudarytą kredito sutartį.

Byloje teismų nustatyta, kad 2015 m. skolininko sutuoktinė suteikė 680 000 Eur kreditą juridiniam asmeniui. Sutuoktiniai 2018 m. sudarė poveidybinę sutartį, pagal kurią sutuoktinei atiteko dalis finansinio reikalavimo pagal pirmiau minėtą juridiniam asmeniui suteiktą kreditą. Šis poveidybinės sutarties punktas kitoje byloje teismų buvo pripažintas negaliojančiu. Dalį kredito juridinis asmuo grąžino sutuoktinei, be to, dalis reikalavimo teisės su mokėtinomis palūkanomis buvo perleista kitiems asmenims.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjų prašymus tenkino iš dalies: nustatė, kad skolininkui iš bendrosios jungtinės nuosavybės su sutuoktine priklauso 1/2 dalis juridinio asmens negrąžintos skolos. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo nutarties dalį dėl skolininko turto dalies nustatymo pagal kredito sutartį pakeitė, nustatydamas, kad skolininkui iš bendrosios jungtinės nuosavybės su sutuoktine priklauso 1/2 dalis viso kreditoriaus reikalavimo pagal kredito sutartį.

Kasacinis teismas nurodė, kad prašymui, pareikštam CPK 667 straipsnio pagrindu vykdymo procese, tenkinti būtina nustatyti, jog skolininkas turi bendrą su kitais asmenimis turtą, iš kurio gali būti išieškoma, nustačius skolininko turto dalį. Vien tai, kad antstolis areštavo konkretų turtą ir pasiūlė kreiptis į teismą dėl skolininko šio turto dalies nustatymo, savaime nereiškia, kad teismas turi apsiriboti formaliu skolininkui priklausančios turto dalies nustatymu. Teismas turi patikrinti, ar antstolis nepadarė klaidos, ar yra visos prielaidos taikyti CPK 667 straipsnyje nustatytą procedūrą. Pagal CPK 667 straipsnio 4 dalį, išieškotojas turi teisę reikalauti nustatyti skolininko dalį taip, kad būtų galima iš jos išieškoti. Jei teismas nustato, kad konkretaus skolininkui kartu su kitais asmenimis priklausančio bendro turto nėra (pvz., yra pasibaigusi turtinė reikalavimo teisė), tai paprastai reiškia, kad nėra prielaidų tenkinti prašymą nustatyti skolininkui priklausančią šio turto dalį, nes iš jos nebus galima išieškoti.

Taip pat kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai reikšmingomis laikė vien aplinkybes, atsiradusias po poveidybinės sutarties sudarymo, ir neištyrė argumentų, jog reikalavimo teisė pagal kredito sutartį yra pasibaigusi, nes ir pirmosios instancijos

teismo nurodyta kaip negrąžinta juridiniam asmeniui suteikto kredito suma iš tiesų buvo grąžinta dar iki poveidybinės sutarties sudarymo. Apeliacinės instancijos teismas ne tik nepagrįstai neištyrė aplinkybės dėl skolos likučio pagal kredito sutartį grąžinimo, bet neįvertino ir kito šios bylos baigčiai reikšmingo argumento – kad juridinis asmuo yra išregistruotas, todėl visos šio asmens prievolės pagal įstatymą laikytinos pasibaigusiomis, pagrįstumo.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžino bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-23-403/2025

Dėl areštuoto turto pardavimo skolininko pasiūlytam pirkėjui

Pareiškėja (išieškotoja) prašė antstolės panaikinti patvarkymą parduoti turtą skolininkės pasiūlytam pirkėjui už turto arešto akte nurodytą kainą; taip pat, panaikinus šį patvarkymą, parduoti turtą pareiškėjos pasiūlytam pirkėjui, sutinkančiam sumokėti didesnę kainą. Antstolė šio prašymo netenkino.

Perdavus pareiškėjos skundą pirmosios instancijos teismui, šis jo dalį tenkino ir antstolės patvarkymą parduoti turtą skolininkės pasiūlytam pirkėjui panaikino. Apeliacinės instancijos teismas šią teismo nutartį paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas nurodė, kad CPK 704 straipsnio nuostata – tai speciali teisės norma, įtvirtinanti specifinį vykdymo procese taikomą turto realizavimo būdą, todėl šioje teisės normoje nustatytos taisyklės negali būti aiškinamos plačiai. Pagal CPK 704 straipsnį, teisė pasiūlyti antstoliui areštuoto skolininko turto pirkėją yra suteikta tik pačiam skolininkui, kuris, įgyvendindamas šią teisę, gali tiek pats surasti pirkėją, tiek ir pavesti tai atlikti kitam savo pasirinktam asmeniui. Išieškotojo interesai perleidžiant turtą skolininko pasiūlytam pirkėjui yra užtikrinami CPK 704 straipsnyje įtvirtintus garantijas, kad skolininko turtas gali būti perleistas jo pasiūlytam pirkėjui už kainą, ne mažesnę nei turto arešto akte nurodyta areštuoto turto vertė, arba mažesnę kainą, jei jos užtenka įsiskolinimams ir vykdymo išlaidoms visiškai padengti. Išieškotojas taip pat turi teisę reikšti savo nuomonę dėl vykdymo procese areštuoto turto įkainojimo.

Kasacinis teismas išaiškino, kad net ir tuo atveju, kai, skolininkui pasiūlius savo areštuoto turto pirkėją, atsiranda kitas potencialus pirkėjas, pasiūlytas išieškotojo ar kitų suinteresuotų asmenų, siekiantis įgyti turtą už didesnę kainą, tai nesudaro pagrindo plačiau aiškinti CPK 704 straipsnyje išdėstytą reglamentavimą ir pripažinti, kad teisę pasiūlyti vykdymo procese skolininko realizuojamo turto pirkėją turi ne tik pats skolininkas, bet ir kiti asmenys. Vykdymo

procesas yra imperatyviai reglamentuojamas viešosios teisės normomis, o jos, be kita ko, nustato konkrečius turto realizavimo vykdymo procese būdus ir tvarką, kurių turi būti laikomasi vykdant išieškojimą iš skolininko turto; aptariamam skolininko turto realizavimo būdu siekiamas užtikrinti tikslas – sudaryti skolininkui galimybę bent ribotai dalyvauti priimant sprendimus dėl jo turto perleidimo vykdymo procese.

Taigi CPK 704 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta skolininko teisė iki varžytynių paskelbimo specialiame interneto tinklalapyje pačiam arba pavesti kitiems asmenims surasti areštuoto turto pirkėją negali būti suteikta kitiems asmenims (išieškotojui ar kitiems suinteresuotiems asmenims vykdymo procese). Tokia speciali skolininko teisė yra neatskiriama nuo jo asmens, todėl tik skolininkas turi teisę šią teisę įgyvendinti pats ar per kitus pasirinktus asmenis surasdamas areštuoto turto pirkėją, kuriam toks skolininko turtas gali būti perleistas CPK 704 straipsnyje nustatyta tvarka.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas bylą išnagrinėjusių teismų nutartis panaikino ir priėmė naują sprendimą pareiškėjos skundo netenkinti.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-2-421/2025

Civilinio turto konfiskavimas

Dėl įrodinėjimo dalyko ir įrodinėjimo pareigos paskirstymo byloje dėl civilinio turto konfiskavimo

Prokuroras, remdamasis Civilinio turto konfiskavimo įstatymu (toliau – CTKĮ), kreipėsi į teismą, prašydamas konfiskuoti atsakovės ir jos šeimos narių turtą kaip gautą neteisėtu būdu. Ikiteisminiame tyrime buvo įtariama, kad atsakovė, veikdama tyčia su bendrininkų grupe, padėjo kitiems asmenims apgaule įgyti didelės vertės svetimą turtą. Nenustačius nusikalstamos veikos požymių, ikiteisminis tyrimas atsakovės atžvilgiu nutrauktas.

Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, kad atsakovė buvo įtariama dėl nusikaltimo, nustatyto BK 182 straipsnio 2 dalyje (didelės vertės sukčiavimas), padarymo ir baudžiamasis procesas jai nutrauktas BPK 3 straipsnyje nustatytu pagrindu (jos veiksmuose nesant nusikaltimo sudėties požymių), laikė, kad tai yra pakankamas pagrindas prokuroro ieškinį tenkinti. Teismas rėmėsi CTKĮ 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta turto neteisėtumo prezumpcija, pagal kurią laikoma, kad turtas nėra gautas teisėtu būdu, jei tam tikras sąlygas atitinkantys asmenys, turintys jį nuosavybės teise, jo įsigijimo negali pagrįsti teisėtomis pajamomis.

Apeliacinės instancijos teismas šį teismo sprendimą panaikino ir perdavė bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas, netinkamai nustatydamas bylos įrodinėjimo dalyką, neatskleidė bylos esmės ir ją išnagrinėjo pernelyg formaliai.

Kasacinis teismas nurodė, kad CTKĮ turi būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į jo tikslą, kuris yra organizuoto nusikalstamumo, korupcijos ir savanaudiškų nusikaltimų prevencija. Šis tikslas akivaizdžiai negalėtų būti pasiektas, jeigu CTKĮ įtvirtinta turto neteisėtumo prezumpcija būtų taikoma formaliai, neatsižvelgiant į tai, ar turtas yra susijęs su galimai nusikalstama veikla, kuriai užkardyti CTKĮ ir yra skirtas. Bylose dėl civilinio turto konfiskavimo teismas negali susiaurinti įrodinėjimo dalyko ir apsiriboti vien tik CTKĮ 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų aplinkybių, kurioms esant preziumuojama, jog turtas nėra gautas teisėtu būdu, nustatymu. Šiose bylose viešąjį interesą ginančiam prokurorui tenka pareiga įrodyti ne tik turto valdymo nuosavybės teise faktą, jo vertę ir CTKĮ 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos prezumpcijos sąlygas, bet ir prašomo konfiskuoti turto ryšį su galimai nusikalstama veikla. Vien tai, kad asmeniui buvo pareikšti įtarimai dėl įstatyme nurodytų nusikaltimų, savaime nepatvirtina jo turimo turto kilmės ryšio su galimai nusikalstama veikla. Priešingu atveju civilinio turto konfiskavimo bylose atsakovams būtų užkraunama pernelyg didelė įrodinėjimo našta.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-15-781/2025

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Gynėjų g. 6, 01109 Vilnius

Tel. + 370 5 2 616 466

Faks. + 370 5 261 6813

El. paštas: lat@teismas.lt

www.lat.lt